

(274. 1.)

KONINKLIJKE BOODSCHAP.

Aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

MIJNE HEEREN!

Wij bieden U hiernevens ter overweging aan een ontwerp van wet tot verhooging van het zesde hoofdstuk der Staatsbegroting voor het dienstjaar 1910.

De toelichtende memorie, die het wetsontwerp vergezelt, bevat de gronden waarop het rust.

En hiermede, Mijne Heeren, bevelen Wij U in Godes heilige bescherming.

Het Loo, den 23 Mei 1910.

WILHELMINA.

(274. 2.)

ONTWERP VAN WET.

WIJ WILHELMINA, BIJ DE GRATIE GODS, KONINGIN DER NEDERLANDEN, PRINSES VAN ORANJE-NASSAU, ENZ., ENZ., ENZ.

Allen, die dezen zullen zien of hooren lezen, saluut; doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de noodzakelijkheid is gebleken eener verhooging van het VIde hoofdstuk der begroting van Staatsuitgaven voor 1910 (Departement van Marine), vastgesteld bij de wet van den 8sten Februari 1910 (*Staatsblad* n°. 48);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goetvinden en verstaan bij deze:

Artikel 1.

Het bedrag van artikel 34, thans groot f 2 975 000.— wordt verhoogd met f 48 000.— en alzoo gebracht op f 3 023 000.—.

Het bedrag van artikel 44, thans groot f 929 000.— wordt verminderd met f 24 000.— en alzoo gebracht op f 905 000.—.

Artikel 2.

Ten gevolge van voorschreven verhooging en vermindering, worden het totaal der Iste afdeling, IIIde onderafdeling, zoomede het eindcijfer van bedoeld hoofdstuk verhoogd met vier en twintig duizend gulden (f 24 000.—).

Handelingen der Staten-Generaal. Bijlagen. 1909—1910.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en dat alle Ministerieele Departementen, Autoriteiten, Colleges en Ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven,

De Minister van Marine,

(274. 3.)

MEMORIE VAN TOELICHTING.

Zoowel in de Tweede Kamer als in de Eerste Kamer der Staten-Generaal is herhaaldelijk de wenschelijkheid betoogd, dat aan gehuwde onderofficieren de gelegenheid zou worden gegeven om den maaltijd in het gezin te gebruiken. Ook ten opzichte van gehuwde mindere schepelingen was dat het geval, terwijl laatstelijk op den 7den December 1909 in de Tweede Kamer der Staten-Generaal een op deze aangelegenheid betrekking hebbende motie van de heeren DUYMAER VAN TWIST c. s. werd aangenomen.

Waar de onderofficieren met den rang van sergeant en hooger reeds sedert jaren de vergunning hebben om, wanneer de dienst zulks toelaat, zich tusschen den voormiddag- en den namiddag-diensttijd naar den wal te begeven, wordt bij den bestaanden toestand reeds voor een groot deel aan het door de motie uitgedrukt verlangen voldaan.

In aanmerking nemende echter hetgeen ter zake in de beide Kamers der Staten-Generaal is te berde gebracht, gaat het verlangen verder dan in de motie tot uitdrukking is gebracht, en mag aangenomen worden, dat bedoeld wordt bevordering van het gezinsleven voor alle gehuwde schepelingen en in het bijzonder vermeerdering van de inkomsten der onderofficieren met den rang van sergeant en hooger, van welke onderofficieren naar het oordeel van vele Kamerleden een gedeelte onvoldoende bezoldigd is. In de vergadering van de Tweede Kamer van 7 December 1909 (*Handelingen* blz. 751 en 752) heeft ondergeteekende de bezwaren medegedeeld welke verbonden zijn aan de regeling van de voedingsquaestie op de door vele leden gewenschte wijze en welke in hoofdzaak neerkomen op:

1°. de daaruit voortvloeiende noodzakelijkheid om de dagverdeeling daarnaar te wijzigen, wat tot gevolg zou hebben dat die niet langer er op gericht zou zijn om de oefeningen zooveel mogelijk tot haar recht te doen komen, doch waarbij het streven zou voorzitten om de gehuwden zooveel mogelijk in de gelegenheid te stellen thuis te gaan eten;

2°. verminderde bewegelijkheid van de schepen en vaartuigen wat de richtige uitoefening van het zeemansvak zou belemmeren;

3°. de groote bevoorrechtiging van het personeel dat aan den wal of op niet varende schepen dient boven hen, die op de actieve schepen geplaatst zijn, waardoor een zeer ongewenschte drang zou ontstaan om zich aan de varende plaatsingen te onttrekken;

4°. de zeer wisselvallige inkomsten van de gehuwde schepelingen, hetgeen voor menschen, die van een beperkt inkomen moeten rondkomen een groot gevaar voor economischen achteruitgang oplevert.

Van het gewicht van deze bezwaren is ondergeteekende ook thans nog ten volle overtuigd. Voornamelijk acht hij het bedenkelijk in nog ruimere mate dan thans reeds geschiedt

vergunning te verleen en aan schepelingen om zich tusschen de ochtend- en den middagdienst naar den wal te begeven, aangezien zulks moet leiden tot ontwrichting van den scheepsdienst en tot zeer verminderde bewegelijkheid van de schepen en vaartuigen. Men houde hierbij wel in het oog dat een maatregel, welke voor een beperkt aantal gehuwde onderofficieren met den rang van sergeant en hooger uitvoerbaar is, daarom nog niet mogelijk is voor alle gehuwde schepelingen. Omzetting van het uur van den hoofdmaaltijd naar den namiddag, zooals in overweging is gegeven, zou, afgescheiden van de daaruit voortvloeiende minder doelmatige regeling der voeding, op zich zelf beschouwd ook ingaan tegen de wenschen van de overgrootste meerderheid van de mindere schepelingen. Ontstemming en op den duur ontevredenheid zouden daarom zeer zeker van zulk een maatregel het gevolg zijn.

Bepaaldelijk van meening zijnde, dat het verleen en van de vergunning aan gehuwde korporaals en minderen om aan den wal den maaltijd te gebruiken niet practisch uitvoerbaar is zonder nadeel voor den dienst en zonder benadeeling van de belangen van een groot deel van het personeel, kon ondergeteekende geen vrijheid vinden om maatregelen voor te be-reiden, welke tot zulk eene regeling zouden leiden.

Wat betreft de onderofficieren met den rang van sergeant en hooger staat de zaak echter anders. Aan hen wordt, zooals hierboven is opgemerkt, reeds de vergunning gegeven om onder zekere omstandigheden zich tusschen den ochtend- en middagdienst naar den wal te begeven. Te hunnen opzichte moet dus alleen de wenschelijkheid worden overwogen om hen geldelijk schadeloos te stellen voor het gemis van den maaltijd aan boord. Dienstbezwaren kunnen hiertegen niet bestaan, althans indien gewaakt wordt, dat geen bevoorrechtiging ontstaat van het niet varende personeel boven het varende. Dit in het oog houdende zal het duidelijk zijn, dat ondergeteekende, hoewel gaarne wenshende te gemoet te komen aan het door de aanneming der motie uitgedrukt verlangen der Tweede Kamer, geen oplossing kan voorstellen waaraan verbonden zijn de bezwaren hiervoor onder 3°. en 4°. genoemd. Hij heeft daarom gezocht naar eene regeling, waarbij die bezwaren worden ondervangen en meent eene oplossing gevonden te hebben, waarbij in tegenstelling met de door hem gewraakte bevoorrechtiging van het niet varende personeel boven het varende, juist het laatste ten opzichte van de voedingsquaestie in gunstiger conditie komt dan het eerstgenoemde personeel.

In het kort samengevat komt die regeling op het volgende neer:

Alle gehuwde onderofficieren met den rang van sergeant en hooger (weduwenaars met kinderen daaronder begrepen) ontvangen, voor zoover niet met zekerheid vaststaat dat zij zich aan den onderhoudsplicht van hun gezin onttrekken, een voedinggeld daags van f 0,50, doch verliezén met het hieronder vermelde voorbehoud het recht op de scheepsvoeding.

De onderofficieren, verkeerende in de navolgende gevallen, behouden daarenboven het recht op de scheepsvoeding:

a. dienende buitengaats op schepen bestemd voor den buitenlandschen dienst of dienende in de overzeesche bezittingen, zoomede op reis daarheen en terug;

b. dienende op varende schepen voor de dagen dat de schepen niet ter standplaats aanwezig zijn en voor de dagen, dat ze, hoewel het schip wel ter standplaats aanwezig is, door dienstredenen verhinderd zijn aan den wal te gaan eten;

c. dienende aan boord van stilliggende schepen of geplaatst bij inrichtingen aan den wal voor de dagen, dat zij door dienstredenen verhinderd zijn aan den wal te gaan eten.

Om in de gevallen *b* en *c* in het genot van voedinggeld te kunnen treden moet het gezin van den onderofficier ter standplaats van het schip of de inrichting gevestigd zijn. In bijzondere gevallen kan ter beoordeeling van den Minister ook het voedinggeld genoten worden, wanneer het gezin niet ter plaatse woont.

Ondergeteekende is van meening dat door invoering van zulk eene regeling de belangen der gehuwde onderofficieren zeer zullen worden gebaat en tevens te gemoet wordt gekomen aan de ook door ondergeteekende erkende wenschelijkheid om te geraken tot vermeerdering van het inkomen der gehuwde onderofficieren met den rang van sergeant en hooger.

In de verwachting dat de uitbetaling van voedinggeld op de voorgestelde wijze met ingang van 1 Augustus 1910 zal kunnen ingaan is de verhooging en wijziging van het VIde hoofdstuk der Staatsbegrooting noodig, zooals die in het ontwerp van wet nader is aangegeven.

De Minister van Marine,

J. WENTHOLT.